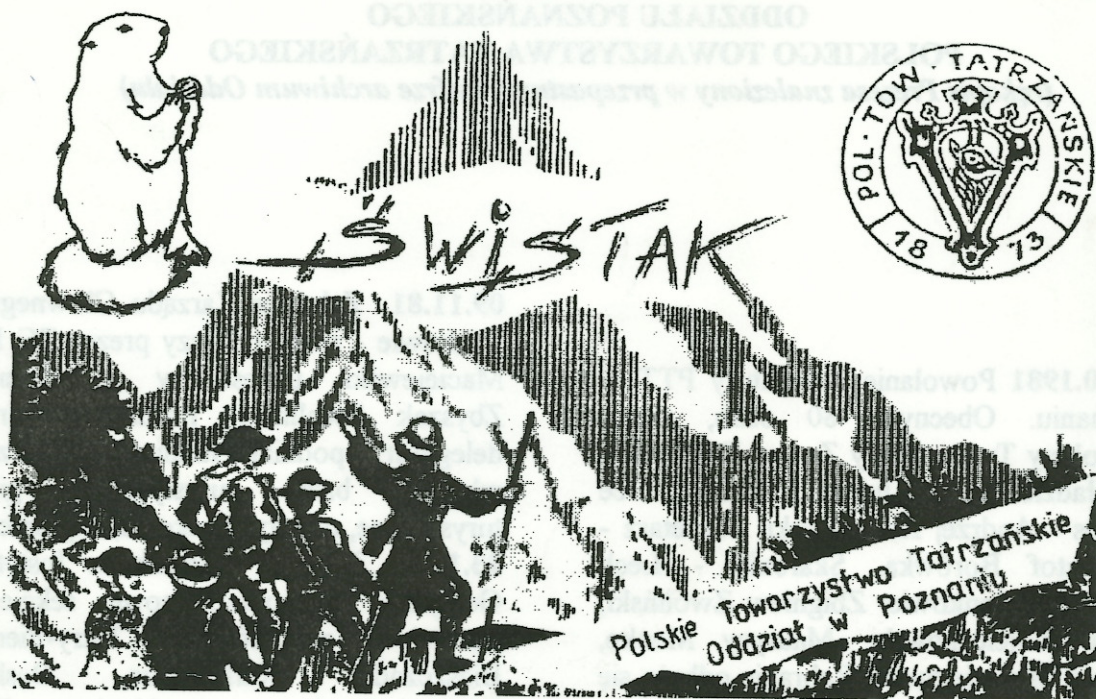

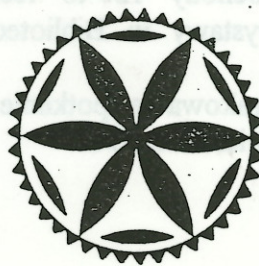
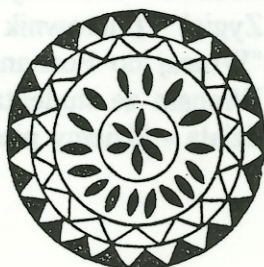
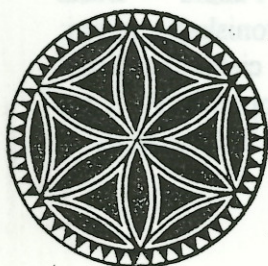
ROK IV Nr 7(39)

LIPIEC 1994

OD REDAKCJI

Prawie piętnaście lat temu po pamiętnym sierpniu '80 powstały w Polsce możliwości tworzenia i odtwarzania różnych organizacji, które przez dziesiątki lat były "obce ideowo" lub "zagrożały" istniejącemu systemowi. Podobnie rzecz się miała z Polskim Towarzystwem Tatrzańskim, które w 1950 roku połączone nie z własnej woli (ale to materiał na inną opowieść) z Polskim Towarzystwem Krajoznawczym nie miało szans na samodzielne istnienie, chociaż wielka rzesza jego członków przedwojennych i ich dzieci chętnie by ideę wskrzesiła. Charakterystyczny dla rządzących był strach przed wszelkimi objawami samodzielności i patriotyzmu, co będzie uwidocznione także w dalszym tekście, że zwrócę uwagę na podobieństwo w nie uznaniu nazwy **Polskie Towarzystwo Tatrzańskie** i zgodzie w 1988 roku na nazwę **Towarzystwo Tatrzańskie**, podobnie jak przy powstaniu w 1873 roku uczyniły to władze zaborcze.

Do Zarządu Oddziału PTT w Poznaniu zwrócił się Sejmik Organizacji Pozarządowych, aby przesłać ankietę na temat Towarzystwa dla opublikowania w spisie takich organizacji. I tutaj zrodził się problem. Działamy stosunkowo krótko, a od 81 roku z dużą przerwą i już są kłopoty w ustaleniu pewnych faktów, które toną w powodzi papieru archiwum naszego Oddziału. Dla nas samych i dla naszych następców zamieszczam zatem kilka tekstów, które pochodzą z różnych źródeł, a w pewien sposób porządkują naszą historię. Trochę to może też chęć wywołania polemik, jeżeli ktoś się z danymi w niniejszym numerze zawartymi nie zgadza. **Czekamy na korespondencję!** Trudno jest jednocześnie ustrzec się bieżącego komentarza, co z przywileju redakcyjnego korzystając, uczynię w odpowiednim miejscu.

**KALENDARIUM
ODDZIAŁU POZNAŃSKIEGO
POLSKIEGO TOWARZYSTWA TATRZAŃSKIEGO**
(rękopis Prezesa znaleziony w przepastnym kufrze archiwum Oddziału)

17.10.1981 Powołanie Delegatury PTT w Poznaniu. Obecnych 80 osób, został powołany Tymczasowy Zarząd Delegatury w składzie: Prezes - Juliusz J. Preisler, V-ce prezes - Andrzej Kostrzewski, Sekretarz - Krzysztof Borówka, Skarbnik - Lech Rugała, Członkowie: Zbigniew Zwoliński, Lech Wojciechowski, Maurycy Menke, Witold Młodziejowski. Zebranie odbyło się w Instytucie Geografii UAM na ul. Fredry 10.

20.10.81 Pierwsze zebranie Zarządu, na którym powołano następujące sekcje: turystyczno-sportowa (kieruje Michał Preisler), naukowa (Barbara Falkiewicz), kulturoznawcza (Bogumił Ciesielski), kolekcjonerska (vacat). W sekcjach działają grupy o charakterze regionalnym bądź tematycznym (tatrzańska, beskidzka, nauk o Ziemi, biologiczna, ochrony przyrody, historyczna, literacka, filatelistyczna itp.). Ustalono, że zebrania ogólne będą się odbywać dwa razy w roku, sekcji - do ustalenia, Zarządu jeden raz w miesiącu. Ponadto ustalono potrzebę zorganizowania biblioteczki PTT, prowadzenia działalności odczytowej, wyjścia Oddziału na zewnątrz - do szkół, zakładów pracy, organizację rajdów, udział w imprezach organizowanych przez inne organizacje, finansowanie nie tylko ze składek ale także szukanie sponsorów, posiadania pieczętek, znaczków, legitymacji itd. Koncepcja długoterminowa: organizacja kół terenowych, popieranie i organizacja imprez, obozów, obchody 120-to lecia PTT, organizacja wystawy w Bibliotece UAM.

Wyjazd Prezesa do Krakowa na spotkanie z tamtejszymi przedstawicielami PTT.

09.11.81 Zebranie Zarządu Głównego w Krakowie - przewodniczy prezes ZG PTT Maciejewski uczestniczy z Poznania Zbyszek Zwoliński. Poruszano sprawy delegatur, podział funduszy, tworzenie własnej bazy turystycznej, giełdy turystyczne, turystyka szkolna, zagraniczna.

23.11.81 Zebranie Oddziału w Instytucie Geografii. Powołano nowe sekcje w postaci zespołów: Tatry-Pieniny, Bieszczady, Karkonosze, Beskidy, Propagandy, Imprezowy, Naukowy, K.O., Przewodnicki, Narciarski, Młodzieżowy. Przyjęto plan pracy na rok 81/82

30.11.81 Uzyskano lokal w ZNP UAM ul. Stalingradzka 1. Dyżury: wtorki, czwartki 17:00

10.12.81 Zebranie Zarządu - urzędowanie w ZNP, wykonanie pieczęci Oddziału, wysłać pismo do Krakowa, sprawa wydawania Biuletynu PTT, współpraca z AKG "Ornak" UAM

11-13.12.81 Sejmik PTT w Zakopanem na Krzeptówkach w WWP - Dom TAMARIS. Gospodarzem jest Witek Cieślewicz

11.12. piątek - obrady owocne i twórcze

12.12. sobota - kontynuacja obrad do późnych godzin wieczornych. "Uciekam" do Doliny Kościeliskiej na Ornak

13.12. niedziela - wracam na obrady, telefony nie czynne, brak autobusu. Idę pieszo. Zdziwienie! Sam jem śniadanie, obrady się rozpoczęły. Zdziwienie: "Nie? Nie wiesz - STAN WOJENNY!" - "Co to takiego?" Kontynuujemy obrady do 13:00. "Natychmiast wracajcie do domów!" Muszę iść na Ornak, tam mam swoją młodzież uniwersytecką. Panika - Basia Zygiel (kierownik schroniska) mówi; "Wracaj do Poznania, bo ciebie zamkną." Wracam ze studentami, popłoch, PKS nie działa - idziemy pieszo do Zakopanego na

PKP - wszyscy mają łyzy w oczach.
Wracamy do Poznania. Przeżyjemy!

1982 - Mimo stanu wojennego Zarząd spotyka się kilkakrotnie. Konspiracja? Co robić? Urząd Wojewódzki nie rejestruje. Spotykamy się w ramach AKG "Ornak" na Uniwersytecie.

1983 - Trwamy dzięki AKG "Ornak" na UAM-ie

1984 - Podejmujemy decyzję o zawieszeniu działalności Oddziału PTT, natomiast fundusze przekazujemy na konto Muzeum Tatrzańskiego w Zakopanem. Protokół podpisali: Preisler, Kostrzewski, Borówka, Zwoliński.

1984-1988 Przerwa w działalności PTT

1989

4.04.89 Zebranie informacyjne o PTT - przedstawiam informacje na temat walnego zebrania Oddziału

2.05.89 Walne Zebranie Oddziału, godz. 18:00 Sala Śniadeckich na ul. Fredry 10. Wykład wygłosił prof. R.W.Schramm. Otrzymała się dyskusja programowa. Wybrano Zarząd w składzie: prezes Juliusz J. Preisler, v-ce prezes Andrzej Kostrzewski, sekretarz Grzegorz Rachlewicz, skarbnik Ryszard Borówka, członkowie Zarządu: Witold Młodziejowski, Jerzy Szyło, Zbigniew Zwoliński, Barbara Falkiewicz. Komisja Rewizyjna: Edmund Dudziński, Wiesław Rygielski, Stefan Żynda. Sąd Koleżeński: Bogumił Ciesielski, Grzegorz Dorożalski, Stanisław Nowaczyk.

29.05.89 Zebranie Oddziału - przedstawiam informacje, wykład "Impresje

Tatrzańskie" Michał Preisler. Obecnych 120 osób.

24.10.89 Zebranie Oddziału. Każde zebranie jest poprzedzone zebraniem Zarządu. Wykład wygłosił Józef Strzyż "Tatry Zachodnie widziane oczyma fotografa" Obecnych 150 osób

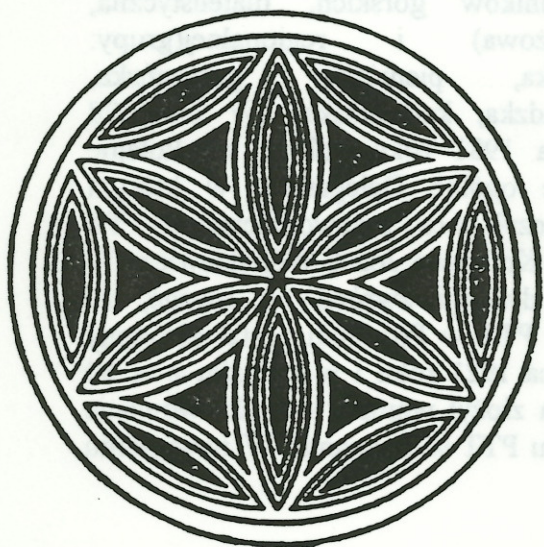
1990

20.02.90 Zebranie Oddziału - informacje o sprawach bieżących - wykład wygłosiła Renata Korpikiewicz "Od Olimpu Greckiego do Olimpu Tureckiego". Obecnych 160 osób

8.05.90 Mała sala, ludzie stoją. Zebranie Oddziału 100 osób. Wykład wygłosił Grzegorz Rachlewicz "Jaskinie Wielkiej Brytanii". Dokooptowano do Zarządu p.o. skarbnika Halinę Filarowską i Aleksandra Matyję do redakcji pisma Oddziału "Świstak"

2.10.90 Zebranie Oddziału przy ulicy Szamarzewskiego 89 (duża aula) sprawozdanie z opracowywania ankiet Oddziału wygłosiła Beata Jasińska. Wydano po raz pierwszy legitymacje członkowskie wraz ze znaczkami - omówiono udział w pracach Zarządu Głównego. Wybrano komitet redakcyjny "Świstaka" w składzie: Halina Filarowska, Jarosław Machowski, Jerzy Preisler. Michał Preisler ogłosił konkurs na wiadomości o Tatrach oraz zdjęcie letnie. Konkurs organizuje KG "Dziabadło" przy VI L.O. im. J. Paderewskiego w Poznaniu.

20.12.90 Pierwsza Gwiazdka Oddziału z opłatkiem i śpiewaniem kolend

Zbigniew Zwoliński

IDEA PRZETRWAŁA PRZEZ KOLEJNYCH 7 LAT

(artykuł napisany do pierwszego numeru Biuletynu Informacyjnego TT w 1989 roku)

W listopadzie 1981 roku w Biuletynie Informacyjnym Tymczasowego Zarządu Polskiego Towarzystwa Tatrzańskiego ukazał się artykuł Stefana Maciejewskiego pt "Idea przetrwa...". Autor przedstawił w nim fundamenty ideologii Towarzystwa Tatrzańskiego powstałego w 1873 roku, przyczyny i skutki niechcianej fuzji PTT i PTK w PTTK w 1950 roku oraz idee reaktywowania Polskiego Towarzystwa Tatrzańskiego w latach 50-tych i w roku 1981. Wydarzenia z końca 1981 roku przerwały podjęte starania o rejestrację PTT. Dopiszmy zatem dalszy ciąg historii idei przetrwania, stawiającej sobie za główny cel ponowne powołanie do istnienia Polskiego Towarzystwa Tatrzańskiego, ale widzianej przez poznański pryzmat.

Od wiosny 1981 roku w Krakowie, Warszawie i Wrocławiu odżyła koncepcja reanimowania Towarzystwa. Poznań podjął kroki zmierzające do restytuowania Towarzystwa w dniu 5 czerwca 1981 roku poprzez uczestnictwo Zbigniewa Zwolińskiego w zebraniu warszawskiej grupy inicjatywnej, a później poprzez współpracę z ośrodkami warszawskim i krakowskim. Prace przygotowawcze trwały do 10 października, kiedy to odbył się w Krakowie Krajowy Sejmik Obywatelskiego Komitetu Reaktywowania PTT. Na tym spotkaniu podjęto uchwałę o reaktywowaniu PTT, dyskutowano program, przyjęto projekt statutu, wytknięto najważniejsze kwestie do realizacji. Po obradach Krajowego Sejmiku OKR PTT zaczęły powstawać delegatury Towarzystwa, których wkrótce było już 30. Z inicjatywy Ryszarda K. Borówki, Andrzeja Kostrzewskiego i Zbigniewa Zwolińskiego w dniu 17 października zostało zwołane zebranie organizacyjne Delegatury PTT w Poznaniu, które zgromadziło 81 osób z Poznania i

okolicznych miejscowości. W zebraniu uczestniczyli także byli członkowie PTT. W dyskusjach wyjaśniano szereg wątpliwości oraz wyrażano wiele sugestii dla przyszłości PTT. Ukonstytuowano Tymczasowy Zarząd Delegatury: Jerzy Preisler (przewodniczący), Andrzej Kostrzewski (z-ca przewodniczącego), Ryszard K. Borówka (sekretarz), Lech Rugała (skarbnik), Tadeusz Menke, Aleksander Wojciechowski i Zbigniew Zwoliński (członkowie). Przed wybranym Zarządem pozostały niespełna dwa miesiące działalności, o czym członkowie jeszcze nie wiedzieli!

Na zebraniu TZD w dniu 20 października 1981 roku powołano Witolda Młodziejewskiego na rzecznika prasowego Delegatury. Rozpoczęto prace nad statutem, programem i strukturą organizacyjną Delegatury, omówiono sprawy finansowe i działania w celu uzyskania lokalu. Prace te były kontynuowane w grupach roboczych do następnego zebrania TZD w dniu 23 listopada 1981 roku. Na zebraniu tym przyjęto działalność Delegatury w następujących sekcjach: organizacyjnej(grupy: imprezowa, propagandy, kulturalno-oświatowa, biblioteczna), problemowej (grupy: naukowa, ochrony środowiska, historyczna, speleologiczna, narciarska, przewodników górskich, filatelistyczna, młodzieżowa) i regionalnej(grupy: tatrzańska, pienińska, gorczańska, bieszczadzka, karkonoska). W dniu 28 listopada 1981 roku odbyło się kolejne zebranie ogólne Delegatury, w którym uczestniczył z-ca przewodniczącego TZ PTT w Krakowie Józef Wójcikiewicz. W trakcie dyskusji zwrócił on uwagę, że Oddział PTT w Poznaniu został założony 14 marca 1921 roku i w związku z tą 60 rocznicą złożył wniosek o reaktywowanie Oddziału PTT w Poznaniu. W nawiązaniu

do tej propozycji zebrani podjęli następującą uchwałę przy 179 głosach za uchwałą i 2 głosach wstrzymujących:

Członkowie zgromadzeni na zebraniu ogólnym Delegatury Poznańskiej Polskiego Towarzystwa Tatrzańskiego w dniu 28 listopada 1981 roku, nawiązując do 60 rocznicy powstania Oddziału Poznańskiego Polskiego Towarzystwa Tatrzańskiego, postanawiają reaktywować Oddział Polskiego Towarzystwa Tatrzańskiego w Poznaniu.

Zebrani postanowili nadać tytuł Honorowego Przewodniczącego Oddziału Jerzemu Młodziejowskiemu, ostatniemu przewodniczącemu Oddziału przed rozwiązaniem PTT w 1950 roku. Tymczasowy Zarząd Delegatury przekształcono w Zarząd Oddziału bez zmian składu osobowego. Na zebraniu członkowie Oddziału mieli sposobność zdeklarowania się do pracy w jednej z wyżej wymienionych sekcji. W poszczególnych sekcjach przedyskutowano główne kierunki działalności, nie wiedząc że nie będą one już uruchomione! W czasie zebrania uczestnicy mieli możliwość zapoznania się z wystawą filatelistyczną Bogumiła Ciesielskiego Góry na znaczkach pocztowych.

Zarząd Oddziału w dniu 10 grudnia 1981 roku omówił przygotowania do planowanego na styczeń 1982 roku rajdu gwiazdzistego na Dziewicza Górę, marcowej imprezy Górskie powitanie wiosny na nizinach, wyjazdów grupowych na narty i do jaskiń w Karkonosze i Tatry. Postanowiono wystąpić z wnioskiem do TZ PTT w Krakowie o przyznanie naszemu Oddziałowi pod opiekę rejonu Doliny Kościeliskiej w Tatrach wraz ze schroniskiem na Hali Ornak, szlakami turystycznymi itp. W dniach 12-13 grudnia 1981 roku Jerzy Preisler wziął udział w wyjazdowym posiedzeniu TZ PTT na Polanie Chochołowskiej. Jego powrót do Poznania nie napawał optymizmem. Zaplanowane na 18 grudnia 1981 roku zebranie ogólne Oddziału nie odbyło się! Zebrany w tym dniu uszczuplony ZO

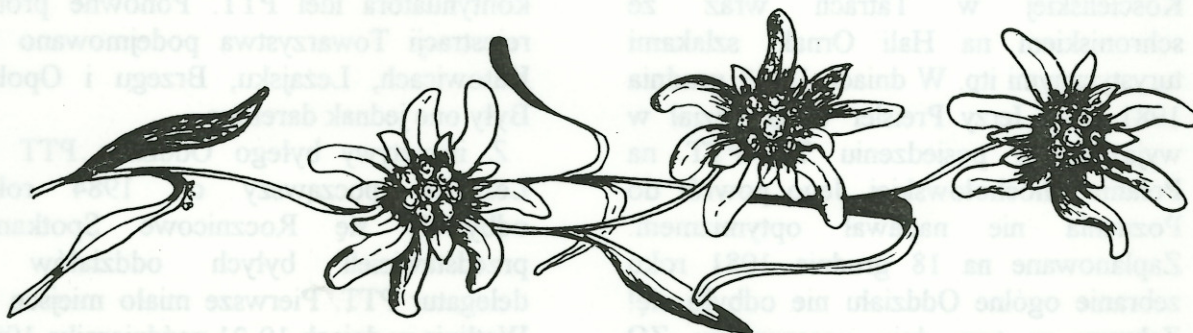
postanowił zawiesić działalność Oddziału do momentu rejestracji Polskiego Towarzystwa Tatrzańskiego siedziba w Krakowie. W chwili zawieszenia Oddziału liczył on 190 członków. W okresie niepełnych dwóch miesięcy istnienia PTT w Poznaniu zebrano 17520,- zł czego większość stanowił fundusz założycielski członków Oddziału. Na rozchody w wysokości 3185,50 zł złożyły się koszty organizacyjne i delegacje na zebrania TZ PTT w Krakowie.

Decyzja z 18 grudnia 1981 roku zaważyła na dalszej postawie ZO, tzn. wyczekującej. Nie przyjęto taktyki rejestracji Oddziału pod inną nazwą z częściowymi zmianami programowo-statutowymi tak, jak to czyniono w niektórych byłych delegaturach i oddziałach PTT. Postanowiono przetrwać! Postawa wyczekująca była uzasadniona staraniami TZ PTT w Krakowie o rejestrację Towarzystwa w formule z października 1981 roku. Niestety, próby te nie przynosiły pożądanego efektów. Nadchodziły kolejno odmowy rejestracji z Urzędu Wojewódzkiego w Krakowie i od Ministra Spraw Wewnętrznych oraz z Naczelnego Sadu Administracyjnego, który oddalił skargę członków-założycieli PTT na decyzje Ministra SW. W grudniu 1983 roku zebrał się TZ PTT w Krakowie, podejmując decyzję o rozwiązaniu Towarzystwa. 11 lutego 1984 roku uchwalono likwidację PTT. W związku z tym ZO PTT w Poznaniu postanowił przekazać pozostałe fundusze Oddziału (14334,50 zł jako darowiznę na konto Muzeum Tatrzańskiego im. Dra Tytusa Chałubińskiego w Zakopanem, istniejącego kontynuatora idei PTT. Ponowne próby rejestracji Towarzystwa podejmowano w Katowicach, Leżajsku, Brzegu i Opolu. Były one jednak daremne.

Z inicjatywy byłego Oddziału PTT w Leżajsku poczynawszy od 1984 roku odbywały się Rocznicowe Spotkania przedstawicieli byłych oddziałów i delegatur PTT. Pierwsze miało miejsce w Wetlinie w dniach 19-21 października 1984

roku (organizator - O/Leżajsk). Kolejne spotkanie odbyło się w dniach 4-6 października 1985 roku w Antoninie (organizator - O/Kalisz). W latach następnych spotkania odbywały się na Polanie Chochołowskiej również w październiku (organizator O/Kraków). We wszystkich spotkaniach uczestniczyli przedstawiciele Poznania, aby nie zerwać z ideą PTT, aby przetrwać być może do lepszych czasów. Nastąpiły one dopiero w 1988 roku, kiedy po raz kolejny w Polsce rekrytalizowały się układy społeczno-polityczne, ustalenia prawne, struktury administracyjne. Walczący już kilka lat o rejestrację PTT ośrodek w Brzegu zaktywizował swoje zabiegi. Po kilkakrotnych odmowach i poprawkach statutu uzyskano wreszcie długo oczekiwana zgodę na rejestrację w Urzędzie Wojewódzkim w Katowicach. Jednym z ustępstw w procesie rejestracyjnym była zmiana nazwy z Polskiego Towarzystwa Tatrzańskiego z siedzibą w Krakowie na Towarzystwo Tatrzańskie z siedzibą w Katowicach. Rejestracji Towarzystwa dokonano w dniu 9 grudnia 1988 roku, po siedmiu latach oczekiwania grupy entuzjastów polskich gór, którzy dla swojego programu nie mieli poparcia w "społecznym zapotrzebowaniu" na taki rodzaj działalności.

Nadszedł okres kiedy ideę przetrwania można zamienić na ideę trwania!

Preisler napisał "Przeżyjemy!", Zwoliński "Idea przetrwała... Zamieńmy ją na ideę trwania". Było to kilka lat temu. Czy już przyszedł czas aby zrobić rachunek sumienia? Co się z tą ideą stało? Liczby mówią same. Członkowie Oddziału PTT w Poznaniu w roku 1990 - 210, w 1995 - poniżej 100. Może źle, że z tej trybuny padną takie słowa, może nie ci co trzeba je przeczytają, ale gdzie zagubiliśmy ideę, gdzie podział się zapał roku 1981 czy 1989. Brak transmisji i przełożenia. Co się dzieje w Zarządzie nie trafia do ogółu, a może Zarząd nie spełnia oczekiwań, a może to na ogólnej fali polskiego "tumiwisizmu społecznego" i pogoni za dobrem materialnym lat 90-tych. "A może poszli do lasu..." Ale przecież dawniej było nam trudniej i perspektywy jakby były bardziej zawężone. A może chcemy tylko brać i nie doczekując się niczego (jak nie przymierzając od PTTK) odchodzimy do swojego własnego przeżywania gór.

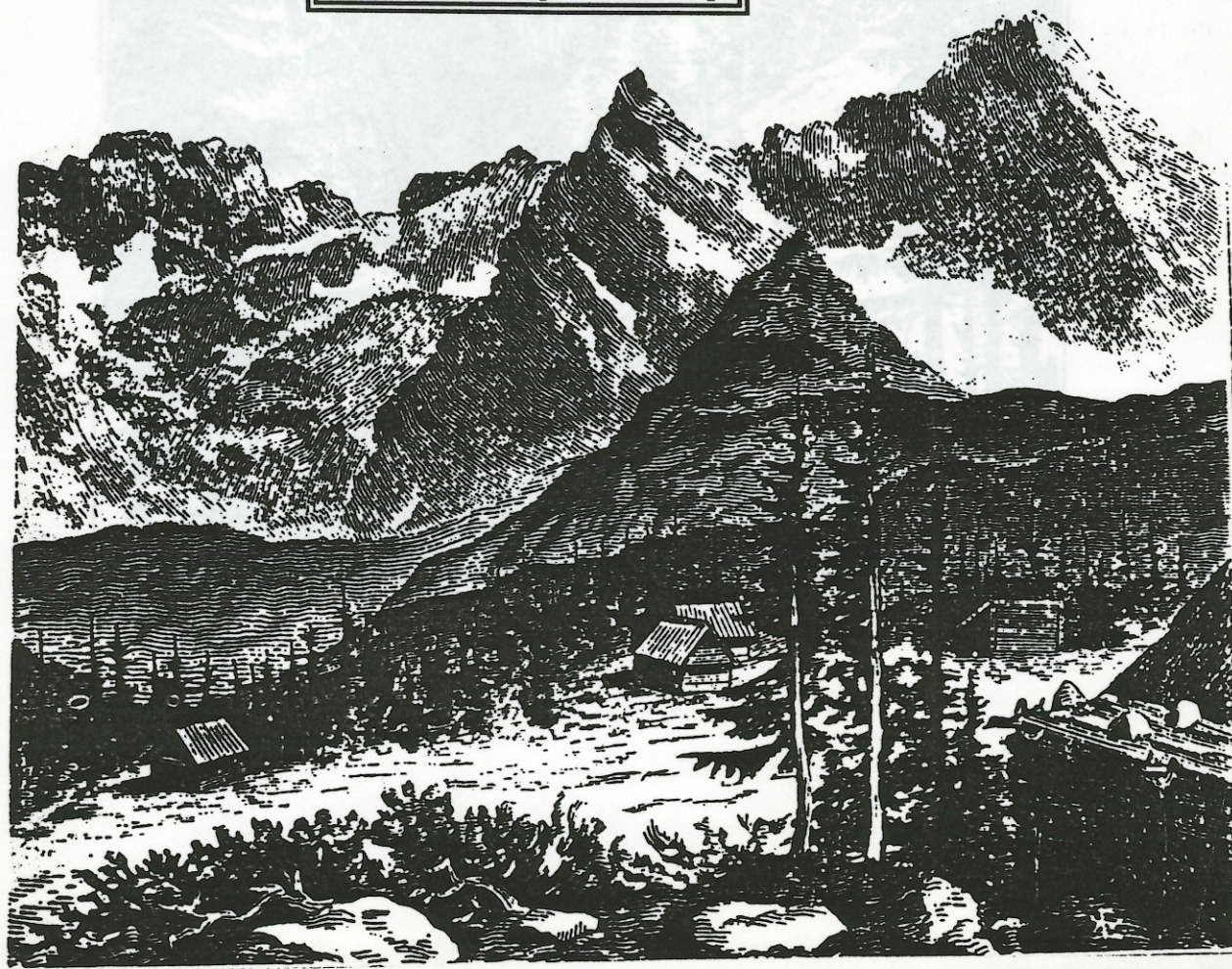
G.R.

Zasnęły się senne góry
W mgławą jesienną opone -
Słońce nad nimi się pali,
wyzłaca pola skoszone.

Kurz osiadł na jesionach,
Na brzozech liść się czerwieni -
O smutna godzino rozłąki,
O smutna, cicha jesieni.

Odchodzę, bo czas mnie woła...
Ślad po mnie czyż tu zostanie?
O góry, o pola skoszone,
O ciche, smutne żegnanie.

[Jan Kasproicz 1911]

Przedstawiamy Państwu "Przegląd", "Zawieszka" i "Idea przetrwania".
Było to kilka lat temu. Czy już przypomniał sobie tenże numer? Co się z nim stało?
Ludzie mówią, że "Przegląd" PTT w Poznaniu w roku 1900 - 210 - 1922 - powstał
100. Może to nie jest tak, ale jednak jest to fakt, że "Przegląd" PTT
został wydany w roku 1900 - 210 - 1922 - powstał. A może
jakiś inny numer? Czyżby tenże numer? Czyżby tenże numer?
Zawieszka i "Idea przetrwania".

